

سیاست جهانی

(نظریه، بازیگران، تعاملات امنیتی)

(جلد اول)

ژولیه کارب - جیمز. لی رای

دکتر. فرهاد دانش نیا

استادیار روابط بین الملل

دانشگاه رازی کرمانشاه

دکتر قدرت احمدیان

استادیار روابط بین الملل

دانشگاه رازی کرمانشاه

مرکز علمی جهانی شدن

فهرست نویسی پیش از انتشار

سرشناسه	تری، جیمز لی، ۱۹۴۴م -
عنوان و نام پدیدآور	Ray, James Lee
مشخصات نشر	: سیاست جهانی / جیمز لی رای، ژولیه کابو: [مترجمان قدرت احمدیان، فرهاد دانش نیا.
مشخصات ظاهری	: تهران: مرکز ملی جهانی شدن، ۱۳۹۳.
شابک	: ج. ۲: مصور، جدول، نمودار.
	: ۳: ۷-۷۰۴۶-۶۰۰-۹۷۸ دوره: ۳۶۰۰۰۰ ریال: ۵۰-۷۰۴۶-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۱۹۰۰۰۰ ریال: ۷-۷۰۴۶-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: ۲: ج. ۹۷۸
یادداشت	: قیفا
ثبت	: عنوان اصلی: Global Politics, 9th ed, c2008.
تأیید	: ج. ۲ (چاپ اول، ۱۳۹۲) (قیفا).
ملاحظات	: کتابنامه.
منابع	: ج. ۶: نظریه بازیگران، تعاملات امنیتی، ج. ۲: روابط اقتصادی و مسائل جهانی معاصر.
موضوع	: سیاست جهانی - قرن ۲۰م.
شناسه افی	: کاربو، جولیت
شناسه افی	Kaarbo, Juliet
شناسه افزوده	: دانش، فرهاد، مترجم
شناسه افزوده	: مترجم، ق. ۱۳۴۷
شناسه افزوده	: ملی، مرکز ملی جهانی شدن
رده بندی کنگره	: D ۳۴۲۷
رده بندی دیویی	: ۳۲۱.۰۵۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۱۰۵۰

مرکز ملی جهان شدن

سیاست جهانی: نظریه، بازیگران، تعاملات امنیتی (جلد اول)

مؤلفان: ژولیه کاربو، جیمز لی. رای

مترجمان: دکتر قدرت احمدیان، دکتر فرهاد دانش نیا

ویراستار: دکتر رضا نجف زاده

طراح جلد و صفحه آرا: سعید پرور

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۴۶-۶۰۰-۵۰

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات مرکز ملی جهانی شدن

چاپ و صحافی: شرکت ایران چاپ

قیمت: ۳۶۰۰۰۰ ریال

تمام حقوق مادی و معنوی این اثر برای ناشر محفوظ است.

استفاده از مطالب یا ذکر مأخذ بلامانع است.

نشانی ناشر: تهران، سعادت آباد، خیابان هجدهم، پلاک ۱۷.

تلفن: ۲۲۰۷۰۸۷۷، فاکس: ۲۲۰۷۰۸۷۷

پیشگفتار

جهان امروز عصر دانایی و فناوری لقب گرفته است. در این فرآیند، کشوری قوی‌تر است که دانش بیشتری تولید کند و به اطلاعات بیشتری دسترسی داشته باشد. این آگاهی و دانش باید از دو ویژگی روز آمدی و قابل دسترس بودن در کمترین زمان ممکن برخوردار باشد.

دنیای پیچیده کنونی، دانش و اطلاعات نه تنها با سرعت شگفت‌انگیزی تولید می‌شود بلکه با همان سرعت نیز جابجا می‌شود. در نتیجه، اندک تردید هر محقق در روزآمد گردیدن دانش و آگاهی خود و دستیابی سریع به اطلاعات تخصصی مورد نیاز، باعث فرسنگ بردن سلسله‌ای از قافله پرشتاب علم می‌گردد.

در این رهگام جهانی شدن باعث شده است تا افراد جامعه جهانی بیش از پیش به اطلاعات، آگاهی و دانش احساس نیاز کنند به‌ویژه آنکه جامعه بشری به‌سوی جامعه معرفتی در حال حرکت است که در آن تمامی مناسبات براساس دانش و اطلاعات شکل می‌گیرد. عصر جهانی‌شدن ضربه‌ای است بر نقش و اهمیت آگاهی و دانش موجبات تسهیل جریان اطلاعات را فراهم می‌آورد. از این‌رو است که جهانی‌شدن در چند دهه‌ای اخیر توجه متفکران، دولتمردان و سیاستگذاران را به خود جلب کرده و درباره آن کتاب‌ها و مقالات فراوانی به رشته تحریر درآمده است. همایش‌های زیادی درباره ابعاد و پیامدهای این پدیده در اقصی نقاط جهان برگزار گردیده و در محافل سیاسی و علمی بین‌المللی مورد بحث و داخه شده است. اهمیت موضوع، گستره همه‌جانبه آن و تأثیرات شگرفی که بر ابعاد مختلف زندگی در دنیای معاصر داشته است و دارد، ایجاب می‌کند که این موضوع از مباحثات مختلف بررسی و واکاوی شود.

مرکز ملی مطالعات جهانی‌شدن در راستای انجام رسالت و مأموریت خود، سعی می‌کند بر ایجاد درک جامع و صحیح از روند جهانی‌شدن و فرصت‌ها و چالش‌های این پدیده و فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای سیاستگذاری، تدوین راهبردها و راهکارهای مناسب برای دستگاه‌های علمی و اجرایی کشور جهت تصمیم‌گیری‌های صحیح و سازنده در تعامل با فرایند جهانی‌شدن و با هدف اطلاع‌رسانی به مخاطبین و علاقمندان به مباحث جهانی‌شدن در حوزه‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی، زیست‌محیطی،

فرهنگی، اجتماعی و ارتباطی و نیز تقویت ادبیات علمی و پژوهشی کشور در زمینه جهانی شدن اقدام به نشر اثر حاضر نموده است، با این امید که گامی متواضعانه در مسیر آگاه‌سازی جامعه علمی و دانشگاهی کشور نسبت به این موضوع مهم بردارد.

در اینجا بر خود لازم می‌دانم از تلاش‌های ارزنده مسئولان و کارشناسان معاونت آموزشی و پژوهشی مرکز که فعالیت‌های درخور توجهی را برای آماده‌سازی این اثر استوار و چاپ و انتشار معمول داشته‌اند قدردانی و سپاسگزاری نمایم.

امید است کتاب حاضر مورد استفاده پژوهشگران، دانش‌پژوهان و دانشگاهیان این‌مند قرار گیرد و زمینه‌ساز تعامل فزاینده مرکز با نخبگان علمی و مراکز تحقیقاتی و آموزشی کشور گردد.

علیرضا معیری

رئیس مرکز ملی مطالعات جهانی‌شدن

فهرست مطالب

جایگاه اول

۱	کتابخانه مترجمان
۵	مقدمه مؤلفان
۱۱	بخش اول: سیستم اندیشه‌ای نظری و زمینه تاریخی
۱۳	فصل اول: نظام‌های سیاست جهانی
۱۶	واقع‌گرایی
۱۹	انتقاد از واقع‌گرایی
۲۱	لیبرالیسم
۲۷	ایده‌آلیسم
۳۱	تحلیل نظام جهانی اقتصاد
۳۳	سازنده‌انگاری
۳۶	چشم‌اندازهای فمینیستی
۴۰	خلاصه
۴۳	اصطلاحات کلیدی
۴۵	فصل دوم: زمینه تاریخی
۴۷	سیاست جهانی در دوران باستان
۵۰	ظهور دولت مدرن و نظام بین‌الملل معاصر
۵۴	روابط اروپایی در قرن هجدهم
۵۴	تأثیرات انقلاب فرانسه
۵۶	روابط اروپایی در قرن نوزدهم
۵۷	عصر امپریالیسم
۶۰	جنگ‌های جهانی قرن بیستم
۶۰	فروپاشی سیستم اتحاد قرن نوزدهم
۶۲	جنگ جهانی اول

۶۴	توافقات پس از جنگ و سال‌های بین دو جنگ
۶۹	چالش‌ها علیه وضع موجود
۷۲	جنگ دوم جهانی
۷۶	اثرات جنگ جهانی دوم
۷۷	چشم‌اندازهای نظری در بررسی تاریخ سیاست جهانی
۸۰	خلاصه
۸۳	مطالعات کلیدی
۸۵	فصل سوم: عصر مدرن
۸۶	ریشه‌ها و زمینه‌های اولیه جنگ سرد
۸۶	از عصر سرد تا اروپای شرقی
۹۱	عقب‌نشینی آمریکا و سیاست سد نفوذ ایالات متحده
۹۲	جنگ سرد در آسیا
۹۶	استعمارزدایی و منازعه منطقه‌ای در متن جنگ سرد
۹۹	ویتنام
۱۰۱	منازعه اعراب - اسرائیل
۱۰۴	درگیری‌های ابرقدرت‌ها در یک منطقه جهان سوم
۱۰۶	تغییرات در رقابت غرب - شرق
۱۰۶	بحران دوگانه کوبا
۱۰۷	تنش‌زدایی
۱۰۹	احیای جنگ سرد
۱۱۱	تحولات در اقتصاد بین‌الملل و ظهور وابستگی متقابل
۱۱۳	پایان جنگ سرد
۱۱۸	جهان پس از جنگ سرد: چالش‌ها علیه حاکمیت
۱۱۹	منازعه قومی - مذهبی و دولت‌های ورشکسته
۱۲۲	تهدیدات امنیتی
۱۳۲	جهانی‌شدن
۱۳۴	چشم‌اندازهای نظری در خصوص سیاست جهانی عصر مدرن
۱۳۹	خلاصه
۱۴۱	اصطلاحات کلیدی

۱۴۳	بخش دوم: کنشگران سیاست جهانی: قدرت و سیاست
۱۴۵	فصل چهارم: قدرت دولت‌ها و ظهور بازی‌گران فراملی
۱۴۶	ملت‌ها و دولت‌ها
۱۴۷	قدرت دولت‌ها
۱۴۸	پارادوکس قدرت تحقق نیافته
۱۵۰	قابلیت‌های نظامی
۱۵۴	تأثیر اراده
۱۵۷	قابلیت‌های اقتصادی
۱۵۸	مدیریت تغییر: استورکارها، ایده‌ها و ارزش‌ها
۱۶۰	انطباق سیاست‌ها با تکالیف
۱۶۲	سنجش قدرت
۱۶۲	شاخص‌های قدرت نظامی
۱۶۵	شاخص‌های قدرت اقتصادی
۱۶۷	نمایه ساده‌ای از قدرت
۱۷۲	بازی‌گران فراملی: چالش علیه قدرت؟
۱۷۵	شرکت‌های چندملیتی
۱۸۴	سازمان‌های غیرحکومتی
۱۹۱	تروریسم بین‌الملل و گروه‌های تروریستی
۱۹۴	چالش تروریسم علیه نظام دولتی
۱۹۹	خلاصه
۲۰۱	اصطلاحات کلیدی
۲۰۳	فصل پنجم: درون دولت‌ها: سیاست‌گذاری خارجی
۲۰۶	افکار عمومی
۲۰۷	آیا مردم سیاست خارجی را می‌فهمند یا به آن توجه دارند؟
۲۰۹	افکار عمومی تابع احساس است یا خرد؟
۲۱۰	آیا افکار عمومی بر سیاست خارجی تأثیر می‌گذارد؟
۲۱۶	آیا مردم باید بر سیاست خارجی تأثیرگذار باشند؟
۲۱۷	تفاوت‌ها در نظام‌های سیاسی

۲۱۸	آیا دموکراسی ها صلح طلب تر هستند؟
۲۲۲	چگونه تفاوت های نهادهای سیاسی بر سیاست خارجی تأثیر می گذارد؟ ...
۲۲۶	گروه های ذی نفع و اپوزیسیون داخلی
۲۲۷	آیا در دموکراسی ها گروه های ذی نفع بر سیاست خارجی تأثیر می گذارند؟
۲۳۰	آیا مجتمع های نظامی- صنعتی بر سیاست دفاعی تأثیر گذارند؟
۲۳۴	نقش گروه های مخالف نظامی و سیاسی در نظام های غیردموکراتیک چیست؟ ...
۲۳۵	اپوزیسیون سیاسی چه تأثیری بر سیاست خارجی دارد؟
۲۳۷	بوروکراسی های سیاست خارجی
۲۴۱	روایتی علمی استاندارد در عمل: بحران موشکی کوبا و واکنش ها به حملات ۱۱ سپتامبر ..
۲۴۵	خوشه های شخصیتی رهبران و روان شناسی تصمیم گیری
۲۴۵	باورهای رایج در مورد
۲۴۹	پردازش اطلاعات
۲۵۲	سبک های رهبری
۲۵۴	تصمیم گیری گروهی
۲۵۶	خلاصه
۲۵۹	اصطلاحات کلیدی
۲۶۱	بخش سوم: تعاملات بازی گران: روابط امنیتی
۲۶۳	فصل ششم: منازعه بین المللی: تبیین جنگ دولتی
۲۶۵	تبیین منازعه بین دولت ها: تحلیل کلیات و جزئیات
۲۶۸	تبیین های سیستمیک از جنگ بین دولتی
۲۶۸	آنارشی
۲۶۹	توزیع قدرت
۲۷۸	وابستگی متقابل
۲۷۹	تبیین های سیستمیک از سه جنگ
۲۸۲	تبیین های سطح دولت (و دو دولتی) از جنگ ها
۲۸۲	نوع اقتصاد
۲۸۴	انواع حکومت ها و اپوزیسیون داخلی
۲۸۶	دوگانه های دموکراتیک

۲۹۳	تبیین‌های دولتی (دوگانه) از سه جنگ
۲۹۵	تبیین‌های سطح تصمیم‌گیری از جنگ
۲۹۶	سیاست‌های بوروکراتیک و رویه‌های استاندارد
۲۹۷	باورها و ادراکات
۲۹۹	تبیین‌های سطح تصمیم‌گیری از سه جنگ
۳۰۳	تبیین‌های چند سطحی از جنگ: استفاده از احتیاط به هنگام مقایسه سطوح تحلیل
۳۰۷	مقدمه
۳۰۹	اصطلاحات کلیدی
۳۱۱	فصل هفتم: منازعات قومی و تروریسم بین‌الملل
۳۱۳	منازعات قومی در سیاست جهانی
۳۱۵	قومیت چیست؟
۳۱۹	دامنه منازعات قومی و نظام جهانی معاصر
۳۲۳	نقش نظام بین‌الملل و منطقه‌ای در اقتصاد و منازعه قومی
۳۲۷	دیگر علت‌های منازعه قومی
۳۳۵	حل و فصل منازعات قومی
۳۴۲	تروریسم بین‌الملل
۳۴۲	تعریف تروریسم
۳۴۷	تاریخچه تروریسم
۳۵۶	ریشه‌های تروریسم
۳۶۱	مقابله با تروریسم
۳۶۸	خلاصه
۳۷۰	اصطلاحات کلیدی
۳۷۱	فصل هشتم: تلاش‌ها برای اجتناب از منازعه: اتحادها، تسلیحات و چالش‌ها
۳۷۳	اتحادها
۳۷۴	برقراری توازن
۳۷۶	دنباله‌روی
۳۷۷	اندازه اتحادها
۳۷۹	دیگر عوامل تشکیل‌دهنده و حفظ‌کننده اتحادها

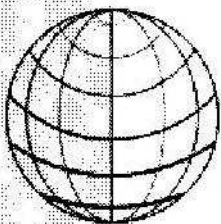
۳۸۱	اتحادها و جنگ
۳۸۴	اتحادها پس از جنگ سرد
۳۸۸	تسلیمات و کنترل تسلیحات
۳۹۰	سلاح‌های متعارف
۳۹۲	رقابت‌های تسلیحاتی و منازعه بین‌المللی
۳۹۳	کنترل تسلیحات متعارف
۳۹۶	سلاح‌های هسته‌ای: تصور غیر قابل تصور
۳۹۸	رقابت تسلیحاتی هسته‌ای و معمای زندانی
۴۰۲	توسعه تسلیحات هسته‌ای
۴۰۹	تسلیمات هسته‌ای
۴۱۳	فراوانی تسلیحات هسته‌ای
۴۱۷	تلاش‌های تسلیحاتی به کار تکنولوژی موشکی بالستیک و تسلیحات شیمیایی و بیولوژیک
۴۱۸	چانه‌زنی و مذاکره
۴۱۹	دیپلماسی اجبارآمیز استراتژی‌های چانه‌زنی
۴۲۳	دیپلمات‌ها و «بازی»های آنها
۴۲۷	خلاصه
۴۳۰	اصطلاحات کلیدی
۴۳۳	فصل نهم: تلاش‌ها برای امنیت جهانی: سازمان ملل، حقوق و اخلاق
۴۳۴	سازمان‌های بین‌المللی و امنیت جمعی
۴۳۴	اقدامات اولیه برای سامان‌دهی امنیت بین‌المللی
۴۳۵	امنیت جمعی: اصول و پیش‌شرط‌ها
۴۳۷	جامعه ملل
۴۴۰	سازمان ملل متحد
۴۴۵	حفظ صلح به عنوان جای‌گزین امنیت جمعی
۴۴۹	صلح‌سازی در منازعات قومی و دولت‌های ناکام
۴۵۳	شیوه‌های دیگر تلاش سازمان ملل برای ارتقاء صلح
۴۵۵	آینده سازمان ملل متحد
۴۶۲	حقوق بین‌الملل

۴۶۲	منابع و اصول
۴۶۵	تأثیر حقوق بین‌الملل
۴۶۹	اخلاق، اصول اخلاقی و سیاست بین‌الملل
۴۷۳	اخلاق جنگ و بازدارندگی هسته‌ای
۴۸۳	اخلاق مداخله: حقوق بشر در برابر حقوق دولت‌ها
۴۸۷	حقوق زنان
۴۹۳	حق قانونی در حال ظهور دموکراسی
۴۹۴	هم‌کاری بین‌المللی: هنجارها و رژیم‌ها
۴۹۷	هنجارها علیه جنگ
۴۹۸	هنجارها در برابر قدرت
۵۰۰	خلاصه
۵۰۴	اصطلاحات کلیدی
۵۰۷	منابع و مآخذ

جلد دوم

بخش چهارم: تعامل میان کنش‌گران: روابط اقتصادی
بخش پنجم: چالش‌های جهانی

پیش‌گفتار مترجمان

تحلیل سیاسی از یک سو مستلزم آشنایی با استراتژی‌های متنوع تحلیل و از دیگر سو، نیازمند ابتکار و مهارت در به‌کارگیری این استراتژی‌ها است. کاربرد استراتژی‌ها یا چارچوب‌های تحلیل نیز کشف روابط علی- معلولی بین متغیرها یا فهم معنا و مضمون پدیده‌ها و رخداد‌های سیاسی و بین‌المللی از پیچیدگی روابط قدرت و رفتار دولت‌ها به‌عنوان بازیگران اصلی عرصه سیاست جهانی، به‌کارگیری استراتژی‌های متعدد به منظور کشف لایه‌های آشکار و پنهان این روابط در سراسر دین کلان را ایجاب می‌کند. تحولات نوظهور در عرصه اقتصاد سیاسی و روابط بین‌الملل طی دهه‌های اخیر فرآیند فهم و تبیین تحولات را بسیار پیچیده نموده است. گذار از نظم بین‌دولتی به عصر پساستفالیایی، گذار از اقتصاد سیاسی بین‌الملل به اقتصاد جهانی، ظهور و بروز پدیده بازیگران غیردولتی و تأثیرگذاری آنها بر سیستم امنیت، اقتصاد و فرهنگ جهانی از یک سو، و تضعیف حاکمیت دولت‌ها در نتیجه کنشگری این بازیگران از دیگر سو، در کنار تقویت رویکرد جهان سوم‌گرایی در نظام اقتصاد سیاسی جهانی و تعمیق شکاف شمال جنوب از جمله پیچیدگی‌های عصر کنونی به شمار می‌رود. تنوع دیدگاه‌های نظری در فهم این پیچیدگی‌ها تا آنجاست که به‌نظر بسیاری از متفکران روابط بین‌الملل امکان ایجاد اجماعی پیرامون سرشت رویدادها، روندها، بازیگران و قواعد بازی بین‌المللی وجود ندارد. اصطلاح «جنگل تنوری‌های روابط بین‌الملل» حکایت از تکرر چشم‌اندازهای نظری در تنویر کردن تحولات این حوزه است.

لذا تنوع و تکثر، خصیصه بارز استراتژی تحلیل در اقتصاد سیاسی و روابط بین‌الملل است. واقع‌گرایی، نو واقع‌گرایی، لیبرالیسم، ایده آلیسم، سازنده‌انگاری، فمینیسم، رویکرد انتقادی و پسامدرنیسم برخی از این استراتژی‌ها را در اختیار محقق قرار می‌دهند تا مناسبات و پیچیدگی روابط قدرت در نظام بین‌الملل را مورد کنکاش قرار دهد، و آنرا در یک چارچوب منسجم قابل فهم گردانند. به عبارت دیگر از توصیف واقعیات شروع و پایاناً به تجویز نیز، مبادرت ورزد.

آثار نگاشته شده در حوزه اقتصاد سیاسی و روابط بین‌الملل به لحاظ متدلوژی نگرش یکسان نیستند. این آثار را می‌توان به چند دسته تقسیم‌بندی نمود. دسته اول کتب و مقالاتی است که توسط صاحب‌نظران این حوزه با تمرکز بر یک رویکرد نظری خاص مثل: اقتصاد لیبرالیسم، فمینیسم، سازنده‌گرایی، نظریه رژیم‌ها، پست مدرنیسم و... نگاشته شده‌اند. در آنها گرایش می‌شود روندها و رویدادهای اقتصاد سیاسی و روابط بین‌الملل تحلیل و تبیین گردد. شق دوم آثار این حوزه مجموعه‌ای توصیفی-تاریخی از رخدادها و تحولات را در بر می‌گیرد. دسته سوم آثار کتاب‌ها و مقالاتی است که به تبارشناسی نقشه‌تئوریک ریشه‌ها و روابط بین‌الملل می‌پردازند. در این طیف آثار، نظریات و دیدگاه‌های هم‌سو و گاه متعارض در باب سیاست جهانی بر شمرده شده و برخی از آنها ضمن تاریخ‌نگاری تئوریک ریشه‌ها نقد و رسی کاستی‌های فرانظری هر کدام از پارادایم‌ها و نیز نظریات موجود می‌پردازند.

ژولیت کاربو و جیمز لی‌رآی در نگارش کتاب «سیاست جهانی: گام‌ها و چالش‌ها» به‌کار گرفته شده به اقتصاد سیاسی و روابط بین‌الملل می‌گذارند. کتاب با طیف وسیعی از تحولات عملی و نظری سیاست جهانی از زمان باستان تاکنون اشراف بر آن نموده‌اند. نویسندگان در کتاب حاضر تلاش کرده‌اند متنی متمایز و منحصر به فرد تدوین کنند که ضمن تکیه بر لایه‌های پیچیده، چندبعدی و در هم تنیده سیاست جهانی، به قالب‌ها و چارچوب‌های متعارف تئوریک روابط بین‌الملل نیز توجه کنند. در حقیقت کتاب سیاست جهانی نورافکنی نظری رنگارنگی را به واقعیات اقتصاد و سیاست جهانی به ویژه در عصر حاضر می‌تاباند تا خواننده را با تنوع دیدگاه‌ها و تعارضات نظری و تحلیلی موجود بیشتر آشنا و درگیر کند.

کتاب سیاست جهانی سنتزی میان نظریه و عمل محسوب می‌شود که درصدد است تا بین مسائل و موضوعات مبتلا به جهانی از یک سو، و نظریه و تاریخ از دیگر سو، پیوند برقرار سازد. نویسندگان یاد شده موفق شده‌اند از اقتصاد سیاسی و روابط بین‌الملل

کلاسیک فراتر رفته و از دریچه‌های نوینی به تحولات و پیچیدگی‌های سیاست جهانی معاصر بنگرند. از این رو، آن‌ها با وجود این که کماکان با گرایش واقعی گرایانه دولت-ملت را یک بازی گر مهم در سیاست جهانی تلقی می‌کنند لیکن، برآند تا فراتر از دولت و نظام بین دولتی، مسائل و امور جهانی از جمله جهانی شدن، مسأله توسعه و منازعات قومی، تحولات اقتصاد سیاسی جهانی، هم‌گرایی منطقه‌ای، چالش‌های شکل گرفته علیه قدرت و حاکمیت دولت، مسائل زیست‌محیطی و نقش هنجارهای بین‌المللی را در تنظیم و هدایت رفتار دولت‌ها ارزیابی کنند. موضوعاتی که این کتاب برجستگی بیشتری دارد، تبیین مسائل و روندهای جدید جهانی از جمله جنگ علیه عراق و پیامدهای آن، وضعیت سازمان تجارت جهانی، پرتوهای اکران دور دوحه، بازگشت اندیشه‌های چپ در آمریکای لاتین، شکل‌گیری دشمنی بین‌المللی قانون اساسی اتحادیه اروپا، تکثیر سلاح‌های هسته‌ای، تروریسم بین‌المللی و تمایل به بازمانه‌گرایی دولت بوش است. این اثر در واقع پنج محور اساسی که شامل نظریه و تاریخ، دولت و بازی‌گران فراملی و سیاست خارجی، روابط امنیتی، روابط اقتصادی و چالش‌های جهانی است، را با توجه به رویکردهای نظری مهم در حوزه اقتصاد سیاسی و روابط بین‌الملل مورد بررسی قرار می‌دهد. از این رو، اثر پیش رو یک متن فراگیر در خصوص مسائل سنتی و نوین و حوزه یاد شده محسوب می‌شود که درک جامعی از تحولات منطقه‌ای و جهانی ارائه می‌دهد.

ترجمه این کتاب شامل متن اصلی، نقشه‌ها، نمودارها، نیز جعبه گزینه‌های سیاسی در کنار هر موضوع اصلی است که در کتاب بحث شده است. در جعبه گزینه‌های سیاسی نظر مخالفان و موافقان راجع به هر موضوع آورده شده است. در پایان فصول مهمترین مفاهیم و اصطلاحات مطرح شده در آن فصل به فارسی و انگلیسی آورده شده تا خوانندگان عزیز با مفاهیم کلیدی مربوط به هر موضوعی آشنا شوند. در ترجمه این اثر به زبان فارسی کوشش شده است ضمن رعایت امانت‌داری و توجه به متن اصلی، حتی المقدور متنی ساده و روان برای مخاطب فارسی زبان آماده شود. این رو قبل از هر چیز خدای را سپاس می‌گوییم که ما را یاری داد از عهده این مهم برآییم. ترجمه این کتاب و انتشار آن را مرهون عزیزان و نیکنانی هستیم که لازم می‌دانیم از آنان یاد کنیم. دکتر امیر محمد حاجی یوسفی مشوق ترجمه این کتاب بودند و نیز متن را ارزیابی و بازخوانی کردند. از خرمین علم و اخلاق استاد عبدالعلی قوام بهره‌ها برده‌ایم. ایشان نیز مشوق برگردان این اثر به زبان فارسی بودند. دکتر رضا نجف‌زاده همراهی و مساعدت فراوان نمودند. جناب

آقای دکتر علیرضا معیری ریاست محترم مرکز ملی مطالعات جهانی شدن مساعدت همه جانبه‌ای در چاپ این اثر مبذول داشتند. جناب آقای سعید پرور گرافیست خلاق و مهربان، با صبر و حوصله مثال‌زدنی چندین بار متن بازخوانی شده کتاب را حروف‌چینی و صفحه‌آرایی نمودند. بسیاری از پرسنل مرکز ملی جهانی شدن به‌ویژه جناب آقای دکتر ولی تیموری معاونت امور بین‌الملل، دکتر دانش آشتیانی معاونت پژوهش، سرکار خانم سیده‌سادات احتشامی مدیر کل دفتر اسناد و مدارک علمی و جناب آقای علیرضا بکرانی مسئول واحد انتشارات مرکز، که از هیچ کمکی برای چاپ این اثر مضایقه ننمودند. از همه آنان سپاسگزاریم و برایشان زیستی سرشار از آرامش و احساس خوب خواهانیم. بدون تردید سهم هر یک از مترجمان در این اثر بسیار است. ما افغان حاجی عباس همسر مهربان اینجانب فرهاد دانش نیا در کنار مترجمین کتاب کمتر از آنها نبوده است. ایشان در ویراستاری این متن و به حداقل رساندن کاستی‌های متن با بسوزی، دقت عمل و وسواس عالمانه فوق‌العاده زحمت کشیدند. از مساعدت و همکاری آنان برای تکمیل این اثر سپاسگزاریم.

کتاب حاضر برای تدریس چندین درس مقاطع مختلف رشته‌های علوم سیاسی، روابط بین‌الملل، ارتباطات بین‌المللی، اقتصاد سیاسی، مطالعات منطقه‌ای، دیپلماسی و سازمان‌های بین‌المللی کاربرد دارد. از جمله در دروس: مبانی و نظریه‌های روابط بین‌الملل، مسایل جهان سوم، سازمان‌های بین‌المللی، اقتصاد سیاسی و اقتصاد بین‌الملل، مسایل نظامی استراتژیک معاصر، تاریخ روابط بین‌الملل، تجزیه و تحلیل سیاست خارجی و روابط شمال/جنوب می‌تواند بسیار مفید واقع شود. امید است ترجمه این کتاب برای جماع بتواند مخاطبان فارسی زبان را به‌ویژه در حوزه‌های یاد شده با تحولات نوین سیاست جهانی آشنا نموده و تحلیل‌های تئوریک و تبیین چشم‌اندازهای نظری از روندها و رویدادهای جهان معاصر در این کتاب بر بیچیدگی ذهنی و عمق نگاه آنان در باب سیاست جهانی بیافزاید.

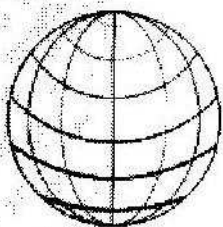
به تبع ترجمه این اثر خالی از اشتباه و لغزش نیست. مسئولیت هر گونه اشتباه و محتوایی در متن حاضر متوجه مترجمین کتاب است. امیدواریم اهل تحقیق و علم ضمن غرض‌اندیشی و تقصیر ما، خطاهای ترجمه را جهت اعمال در ویراست‌های بعدی آن یادآور شوند.

در پایان این اثر را به همسرانمان تقدیم می‌نماییم، مهربان فرشتگانی که با رویاهای زیبا در قصر خیال خود زندگی‌مان را نورباران کرده‌اند.

مترجمان

زمستان یک‌هزار و سیصد و نود و دو

مقدمه مؤلفان

کتاب سیاست جهانی مدرن، سه دهه مضطرب و مخاطره فراهم نمودن بسترهای تاریخی و تئوریک لازم برای دانشجویان به منظور فهم پیچیدگی‌های روابط بین‌الملل مورد تمجید قرار می‌گیرد. در حقیقت یکی از نقاط قوت این کتاب، وضوح و پوشش فراگیر بنیان‌های نظری و تاریخی امور جهانی است. این کتاب نظریات و پارادایم‌های اصلی در مطالعه روابط بین‌الملل را معرفی می‌کند، و یک درام تاریخی بین نظریه و بسیاری از موضوعات این حوزه ایجاد نموده و تاریخ روشنی را نظریات بین‌الملل از آغاز تاکنون ارائه می‌دهد. اما کتاب صرفاً به بحث درباره اینکه چه اتفاقی و چرا می‌گذشته رخ داده اکتفا نمی‌کند، بلکه یک مطالعه جامع از مسائل و رخدادهای تأثیرگذار بر روابط بین‌الملل مدرن محسوب می‌شود. این عناوین و موضوعات شامل جهانی شدن، عنوان یکی از مهم‌ترین فرآیندهای مؤثر بر روابط بین دولت‌ها و بازیگران غیردولتی کشور و نیز پوشش دادن به جهان در حال توسعه، منازعات قومی، همگرایی منطقه‌ای، هنجارهای بین‌المللی، سیاست مسائل زیست‌محیطی، چالش‌هایی فراوری حاکمیت و قدرت دولت را در بر می‌گیرد. به‌طور خلاصه، سیاست جهانی برحسب سه زمینه تاریخی، جهت‌گیری سیاسی و لحاظ نمودن حال حاضر و سوم رویکرد تئوریک، به درهم تنیدگی و اندرکنشی و هم‌افزایی این سه در تعامل با یکدیگر می‌پردازد.

چارچوب ویرایش نهم کتاب

سیاست جهانی در پنج بخش سازمان‌دهی شده است:

۱. نظریه و تاریخ
۲. دولت‌ها، بازی‌گران فراملی و سیاست خارجی
۳. روابط امنیتی
۴. روابط اقتصادی
۵. چالش‌های جهانی

این سازمان‌دهی نشانه شمولیت فنی و لحاظ نمودن تاریخ و نظریه، و نیز پرتو افکنی به موضوعات ضروری و آخرین تحولات در مطالعه روابط بین‌الملل است.

جدیدترین تحولات مرتبط با مسائل اقتصادی و امنیتی در سیاست جهانی در کتاب گنجانده شده است. تحولات جنگ عراق (تصمیم به ورود به جنگ و نیز بعد از آن)، منازعات قومی، مذهب و نظیر آنچه در عراق و دارفور در جریان است). وضعیت مذاکرات سازمان تجارت جهانی در مورد دوحه، چرخش گرایش‌ها در آمریکا از لائین، ناکامی شکل‌گیری قانون اساسی اتحادیه اروپایی، تکثیر هسته‌ای (از جمله ایران و کره شمالی)، تروریسم بین‌المللی (شامل حملات ۱۱ سپتامبر، لندن، مادرید، بمبئی)، یکجانبه‌گرایی ایالات متحده و واکنش شدید به آن را شامل می‌شود.

• **فصل اول: «نظریه‌های سیاست جهانی»**، شامل شم‌انداز نظری عمده به روابط بین‌الملل (نظریات واقع‌گرایی، لیبرالیسم، ایده‌آلیسم، تحلیل نظام اقتصاد جهانی، سازنده‌انگاری و فمینیسم را در بر گرفته و به موضوعات مضامین و جایگاه هر یک را تبیین می‌کند.

• **فصل دوم: «زمینه‌های تاریخی»**، تاریخ باستان تا جنگ جهانی دوم، شامل تحول و توسعه ملت‌ها و دولت‌ها و امپریالیسم را پوشش می‌دهد. این فصل به گونه چشم‌اندازهای نظری عمده از تاریخ استفاده نموده و آنرا تفسیر می‌کند. در فصل دوم و سوم مورد بحث قرار می‌گیرد.

• **فصل سوم: «عصر مدرن»**، یک رویکرد کاملاً روزآمد به سیاست جهانی از جنگ جهانی دوم را فراهم می‌کند که شامل بخش‌های جدیدی درباره منازعات قومی پساجنگ سرد (منازعه اعراب و اسرائیل، دارفور، تنش‌ها در هند و

سری لانکا و منازعه تشیع / تسنن در عراق)، تکثیر سلاح‌های هسته‌ای (ایران و کره شمالی)، و بخش جدیدی راجع به دکترین بوش، ضد آمریکاگرایی و جنگ جهانی علیه ترور را در بر می‌گیرد.

• **فصل چهارم:** ضمن بازنویسی عنوان آن به «قدرت دولت‌ها و ظهور بازیگران فراملی»، در اینجا شامل اطلاعاتی درباره دولت و نیز بازیگران غیردولتی می‌شود. این فصل موضوعاتی درباره فرماسیون دولت و قدرت، به انضمام بخش‌های رایج به شرکت‌های چندملیتی، سازمان‌های غیرحکومتی و تروریسم بین‌المللی که در برایشان فصل در فصل سیزده کتاب آمده بود، را شامل می‌شود.

• **فصل پنجم:** تحت عنوان «درون دولت‌ها: شکل‌گیری سیاست خارجی»، رویکردهای سیاست خارجی را تبیین می‌کند: این که چگونگی رخ دادن مسائل در درون دولت روشن می‌کند چرا دولت‌ها ممکن است آن گونه که انتظار می‌رود در قبال شرایط بین‌الملل رفتار نکنند. این فصل افکار عمومی، نهادهای سیاسی، گروه‌های ذینفع، سیاست‌های بوروکراتیک و روانشناسی رهبران را مورد بررسی قرار می‌دهد. مطالب این فصل شامل گروه فکری در تشکیلات بوش، سبک رهبری تونی بلر و افکار عمومی در جنگ عراق می‌شود.

• **فصل ششم:** با عنوان جدید «منازعه بین‌المللی: تبیین جنگ بین‌دولتی»، ریشه‌های جنگ‌های بین‌دولتی در سطح تحلیل میک، سطح تحلیل دولت و سطح تحلیل تصمیم‌گیری را مورد بحث قرار می‌دهد. این سطوح را برای تحلیل ریشه‌های جنگ جهانی اول، جنگ جهانی دوم و جنگ سرد به کار می‌برد. بحث سابق مربوط به منازعه قومی در این فصل و در کتاب اخیر به فصل هفتم منتقل شده است.

• **فصل هفتم:** به عنوان یکی از فصول جدید کتاب با عنوان «منازعه قومی و تروریسم بین‌المللی»، عناوینی که قبلاً به ترتیب در فصول ۶ و ۱۳ مطرح شده بودند را مورد بررسی قرار می‌دهد. این فصل نخست بر منازعه قومی از جمله دارفو و نزاع شیعه و سنی در عراق، سپس بحثی در مورد مضمون قوم‌گرایی، شیوع جنگ‌های قومی، و ریشه‌های متعدد و راه‌حل‌های منازعه قومی را مطرح می‌کند. سپس به تعریف نمودن مقوله تروریسم، تاریخ و ریشه‌های آن و تأثیرات این پدیده بر جهان امروز می‌پردازد.

• **فصل هشتم: «تلاش‌های دولت برای جلوگیری از منازعه: اتحادها، تسلیحات، چانه‌زنی»**، (فصل ۷ پیشین)، بر روابط جهانی میان دولت شامل استفاده دولت‌ها از اتحادها، تسلیحات و چانه‌زنی برای بازدارندگی و وادار کردن دیگر دولت‌ها تمرکز می‌کند.

• **فصل نهم: «تلاش‌ها برای امنیت جهانی: سازمان‌های بین‌المللی، حقوق و اخلاق»**، (فصل ۸ پیشین) در ادامه فصل قبلی به سازمان‌های بین‌المللی، اخلاق، هنجارها و حقوق حاکم بر رفتار دولت‌ها و تلاش برای خودداری یا دست‌کم قاعده‌مند ساختن منازعات بین‌المللی می‌پردازند. این فصل پیچیدگی رابطه بین امنیت و توسعه و سازمان ملل متحد و نیز نقش سازمان‌های بین‌المللی در مداخله به دستاوردهای روشن می‌کند.

• **فصل دهم: «تلاش‌ها برای امنیت بین‌المللی: اقتصاد سیاسی بین‌المللی در شمال»**، (فصل ۹ پیشین) بحثی را درخصوص روابط اقتصادی بین دولت با پوشش دادن مفهیم بین‌المللی اقتصاد کلان طرح می‌کند. در این فصل لیبرالیسم اقتصادی، مرکانتیسم و نظام‌های اقتصادی سراسر جهان و نیز، تأثیر همکاری‌های چندجانبه بر اقتصاد جهانی (مباحثی که قبلاً در فصل سیزدهم طرح گردیده بود) مورد بررسی قرار می‌گیرد.

• **فصل یازدهم: «دولت‌های در حال توسعه: اقتصاد سیاسی بین‌الملل»**، (فصل ۱۰ پیشین)، به شرح مسائلی که کشورهای در حال توسعه در نظام اقتصاد بین‌الملل با آن مواجه هستند، می‌پردازند. همچنین تحولاتی که از شکاف در ثروت بین شمال و جنوب را فراهم می‌کند. فصل حاضر به وایریش کنونی موضوعاتی راجع به نقش شرکت‌های چندملیتی در وایریش اقتصادی و نقش سازمان‌های بین‌المللی در توسعه اقتصادی، عناوینی که موضوع فصل ۱۳ در ویرایش قبلی بودند و نیز، جهت‌گیری‌های روزافزون چپ‌گرایان در آمریکای لاتین و مذاکرات دور دوحه را دربر می‌گیرد.

• **فصل دوازدهم: «همگرایی اقتصادی منطقه‌ای در اقتصاد سیاسی جهانی»**، (فصل ۱۱ پیشین)، و گذار از مرزبندهای دولتی در نظام بین‌الملل به سمت توسعه اقتصادهای منطقه‌ای را در بر می‌گیرد. در چارچوب این فصل به تحولات اتحادیه اروپا، اتحادیه کشورهای آسیای جنوب شرقی (آ.س.آن) جامعه

اقتصادی دولت‌های غرب آفریقا (اکوسوک)، و مرکوسور در آمریکای جنوبی پرداخته می‌شود.

• **فصل سیزدهم: «محیط‌زیست جهانی و ساکنان آن»**، (فصل ۱۲ قبلی)، چالش‌های

فراروی جامعه جهانی از جمله کمبود منابع طبیعی و غذا، رشد خیره‌کننده

جمعیت، گرمای جهانی و نیز سیاست‌ها و راهبردهای پیچیده برای مشکلات

زیست‌محیطی جهانی را تشریح می‌کند.

• **فصل چهاردهم: «جهانی شدن: پویایی‌های معاصر و آینده سیاست جهانی»**

بخش را به جهانی شدن اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را در بر می‌گیرد. این

فصل نقش تکنولوژی در گسترش جهانی شدن را تشریح نموده و ریشه‌های

تاریخی آن را آشکار می‌سازد. هم‌چنین از دانشجویان می‌خواهد که به مزیت‌ها

و مضرات زندگی در یک جهان در هم تنیده شده‌تر توجه کنند.